

Dit barns sprog 3-6 år

KALUNDBORG
KOMMUNE

Kære forælder

Denne folder guider dig i, hvordan du bedst støtter dit barns sproglige udvikling.

Du har som forælder stor betydning for dit barns sproglige udvikling. Et godt ordforråd og sprog har betydning for:

- Dit barns forståelse af sociale situationer.
- Dit barns kommunikation med andre børn og voksne.
- Dit barns mulighed for at tænke og lære.
- Hvordan dit barn lykkes i skolen.

"Sproget spiller en stor rolle for barnets trivsel, fordi vi mennesker bruger sproget til at udtrykke behov og til at dele oplevelser og tanker, dvs. at sproget fungerer som en adgangsbillet ikke bare til sociale fællesskaber men også til personlig udvikling.

Det er altså gennem sproget at barnet giver udtryk for sine tanker, følelser, meninger og behov."

(Kilde: Sprogpakken.dk)

3-4 år

Sprog og ordforråd

For de tre årige er det særdeles vigtigt med hverdagssamtalen, mange gode "her og nu samtaler". Knyt sproget til situationen. Snak om alt hvad I ser, oplever og gør sammen.

Barnets ordforråd afhænger af, hvor nuanceret et sprog det møder i sin hverdag.

Sproget vokser, når I taler sammen. Vær selv en god sprogmodel for dit barn: Tal tydeligt, vent på svar, hjælp barnet med at sætte ord på og forklar ord ved at relatere til noget barnet kender.

Udtale

Det er helt normalt at børn i 3-4 års alderen ikke taler rent. Anerkend den måde dit barn bruger sproget på, undlad at rette direkte. Gentag hellere sætninger og ord med korrekt udtale. Du kan sagtens hjælpe dit barns udtale videre på vej, uden at du laver decideret udtaletræning. Det gør du ved at lave rim og remser, læse historie og synge. Bruger barnet sut, kan det indvirke på udtalen. Det er derfor godt at minimere brugen, allerbedst helt at ophøre med sut.

Sprogforståelse

Sprogforståelse er evnen til at forstå sproget og kende ordenes betydning, Bl.a. at kunne forstå en fælles besked. Hvis de voksne omkring barnet tilbyder et godt og nuanceret sprogbrug, øges barnets ordforråd, hvilket styrker sprogforståelsen. Forståelsen af sprog er forudsætningen for at barnet kan udtrykke sig relevant.

Har dit barn svært ved at modtage instruktioner og udføre dem, virker det uroligt eller har svært ved at følge med i samtale eller leg, kan det skyldes vanskeligheder med sprogforståelsen.

Sproglig bevidsthed

Sproglig bevidsthed eller sproglig opmærksomhed, som det også kaldes, betyder, at barnet er i stand til at bruge sproget aktivt. Sprog handler ikke kun om at formidle fakta, men kan også bruges til at "gøre" en masse ting: fortælle, forklare, drille, joke, osv. Hvis et barn ikke har fået styrket sin sproglige bevidsthed, kan det have meget svært ved at indgå i sociale sammenhænge.

Hold øje med:

- Hvis dit barn handler ulogisk på simple instrukser
- Hvis dit barn ofte siger "hva' "
- Hvis dit barn trækker sig fra eller virker fraværende i sociale sammenhænge

4-5 år

Udtale

Udtalen bliver tydeligere. Hvis der er flere konsonanter efter hinanden f.eks. strømper tager det lidt længere tid at lære at udtale ordet. Vær selv tydelig når du udtaler forlyde og endelser (uden at overdrive).

Barnet kan nu producere længere sætninger og benytter i højere grad korrekte flertalsendelser og nutid/datidsord. Undlad at rette på dit barn, når det f.eks. siger "flyvet" i stedet for fløj eller "koer" i stedet for køer. Gentag med den rigtige bøjning. Der kræves mange afprøvninger, før de forskellige grammatiske regler huskes.

Sprogforståelse

Sprogforståelsen er meget større end barnet er i stand til at udtrykke, og det kan nu udføre mere komplekse instruktioner med 2 eller 3 handlinger.

Hjælp til at udvikle sprogforståelsen:

- Sørg for at have dit barns opmærksomhed, når du vil formidle noget.
- Giv opmuntring og ros - det giver selvtillid og sproglig kompetence.
- Snak med dit barn om, hvad det oplever - i korte sætninger.
- Husk kropssprogets betydning- det fremmer forståelsen.

- Giv dit barn rig anledning til "førstehåndsoplevelser" så det ser, hører og rører.
- Brug højtlesning, sange og bevægelseslege som passer til dit barns udviklingsniveau.

Sprog og ordforråd

Sange, rim og remser tilgodeser sproglige områder som sprogmelodi, sprogrytme og hukommelse og de giver mulighed for at aktivere hele kroppen. Når man synger eller siger rim og remser, udtales ord og stavelser mere tydeligt. Barnet får derved lettere fat i småord, endelser og stavelser.

Lege udvikler sproget:

Huskelege hjælper barnet med at holde sammen på sproglige meddelelser og giver det større kompetence i forhold til at huske. F.eks.: Vendespil eller Kims leg.

Rollelege er "laden som om-leg", hvor barnet selv eller sammen med kammeraterne forestiller sig at være f.eks.

”Far, mor og børn”. At lege sammen med andre kræver aftaler, dvs. at barnet gennem legen hjælpes til at forstå mange af de ting, andre laver. Barnet opøver brugen af sproget og begynder at forstå noget om regler og aftaler. Barnet lærer at bearbejde de udfordringer og konflikter, som det kommer ud for, samt får erfaringer og øver sig i at samarbejde med andre.

Brug af iPad, PC-spil og hjemmesider appellerer til barnet visuelle sans, men styrker bedst sprogudviklingen, hvis du deltager sprogligt i disse aktiviteter. Vær kritisk i udvælgelsen af spil og film, så de er relevante i forhold til dit barns psyke og udvikling.

5-6 år

Udtale

Hvis dit barn fortsat har udfordring med korrekt udtale, og hvis du oplever at andre har svært ved at forstå barnet, er det vigtigt at tage en logopæd med på råd. Du kan du få hjælp, gennem dit barns dagtilbud, eller ved selv at tage kontakt til PPR.

Sprog og sprogforståelse

Hvis dit barn fortsat har udfordring med korrekt udtale, og hvis du oplever at andre har svært ved at forstå barnet, er det vigtigt at tage en logopæd med på råd. Du kan du få hjælp, gennem dit barns dagtilbud, eller ved selv at tage kontakt til PPR.

Rollelege får stor betydning for barnets sprog. Dialogen med andre børn gør barnet i stand til at følge de sociale spilleregler. For at vænne barnet til at andre også kan bestemme i leg, er det en god ide, at du leger med dit barn, og at I skiftes til at bestemme.

Børn tilegner sig sprog i samtale med en voksen. MEN det lærte automatiseres gennem leg med andre børn.

Børn lærer sproget af deres forældre

Din rolle som forælder er vigtig i forhold til dit barns sproglige udvikling. Det er godt at læse bøger. At være sammen om bøger giver dit barn gode muligheder for at lære sprog, især hvis barnet både hører historien læst højt og selv får lov til at fortælle ud fra historien og billederne.

Tal med barnet om oplevelser og venskaber, men undlad at stille spørgsmål som: "Hvordan er det gået i dag? Spørg hellere konkret f.eks. "Hvem har du leget med i dag?"

Ordforråd

Forskningen viser at børn der bliver læst højt for, kan tre gange så mange ord ved skolestart, som de der ikke bliver læst for. Ordforrådet har også afgørende betydning for senere læsefærdigheder.

Hvis barnet får forklaret nye ord på mange måder, kan det udlede en varieret mening med ordene og dermed danne sin egen forståelse.

Jo flere ord et barn kender, des flere ord lærer det. Barnets ordforråd – og dermed også barnets viden om verden - har stor betydning for barnets samlede læring, herunder læseudviklingen. Især ordforrådet spiller en stor rolle i læseforståelsen. Det er vanskeligt at forstå indholdet i en tekst, hvis man ikke ved eller kun i begrænset omfang ved, hvad ordene betyder. Derfor er før-læsningen, hvor man bl.a. taler om de "ukendte" ord i historien, en central del af dialogisk læsning

Det er vigtigt, at barnet i forbindelse med skolestart, har de nødvendige sproglige kompetencer, så overgangen og de nye udfordringer bliver en positiv oplevelse.

Generelt om sprog i alderen 3-6 år

Skriftsprog

At kunne læse og skrive, er noget der vokser frem i barnet indefra, og derfor, snak om og skriv ord og tal. Læs skilte, f.eks. Rema 1000 og lignende og hav gerne en alfabetplakat hængende til inspiration.

Talesprog er usynligt - skriftord er synlige!

Gør dit barn opmærksom på skriftsproget. De fleste børn finder det sjovt at legeskrive (skrible) hvilket består af kruseduller og tegn. Sammen kan I skrive huskesedler, indkøbssedler, tegninger med ord på. Lad barnet eksperimentere med at skrive ord, bogstaver og tal, uden at du retter på det skrevne. Børn skriver oftest spejlvendt, det er helt naturligt.

Hvis dit barn skal lære flere sprog

Børn, der er vokset op med flere sprog, blander to sprog i et system. Barnet bruger måske ord fra begge sprog i en sætning. Det er helt almindeligt. Jo flere gange barnet møder ord fra sine sprog, desto flere vil det lære fra hvert sprog.

Børn, der bruger flere sprog, følger ikke samme udviklingsproces som etsprogede. Det er naturligt, at sprogudviklingen kan ske i et andet tempo. Når børn hører og bruger to sprog, tager det længere tid at lære. Børn, der har lært de grundlæggende regler i sit førstesprog, har et forspring, når de skal til at lære et andet sprog.

Tal med dit barn på det sprog, du bedst mestrer.

<http://www.ltk.dk/sprog-er-en-gave>

Hørelsen

Kontakt en øre-næse-halslæge, hvis:

- Barnet reagerer anderledes end det plejer på lyde og sprog.
- Barnet viser tegn på væske/betændelse i mellemøret.
- Barnet har vanskeligheder med at udtale sproglydene.

Er du bekymret?

Er du bekymret for dit barns sproglige udvikling, kan du hente hjælp i barnets dagtilbud eller hos en logopæd ved Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) Kalundborg Kommune.

Din vigtige rolle som forælder

Du kan selv gøre meget for at støtte dit barn i at få et stort og nuanceret ordforråd – uanset om det i forvejen har et stort eller et lille sprog. Børn har brug for at høre den voksnes sætnings-dannelse.

- Vær selv en god sprog- og talemmodel: Tal lidt langsommere og tydeligt.
- Sæt ord på de ting, I oplever og gør i hverdagen.
- Nye ord læres lettere, hvis du relaterer til noget, barnet kender.
- Undgå at rette barnet direkte. Gentag hellere og byg flere ord på, når man leger, spiller og laver hverdagens gøremål sammen.
- Hjælp dit barn med at sætte ord på sine følelser i hverdagen.

Tidlig højtlesning kickstarter sproglæring. Børn der bliver læst højt for, kan tilmed tre gange så mange ord ved skolestart, som de der ikke bliver læst for. Forskning viser, at læsning for små børn i virkeligheden er forbundet med hjerneaktivitet, der understøtter tidlige læsefærdigheder. Har du 90 sek. Så kan denne norske lille film på Youtube fortælle mere inkl. henvisning til forsker Hutton, John S. & Co.

”90 sekunder som kan forandre fremtiden til barnet ditt”.

<https://www.youtube.com/watch?v=YZD6whdbDXs>

Sprogvurdering af børn i 3 års alderen

Der skal foretages en 3 års sprogvurdering af børn, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering.

Der skal gennemføres en 3 års sprogvurdering af alle børn, der ikke er optaget i et dagtilbud. (I forhold til de lovgivningsmæssige forpligtigelser jf. Dagtilbudsloven).

Sprogvurdering og sprogstimulering

§11. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud, jf. dog stk. 3.

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at gennemføre en sprogvurdering af alle børn i aldersgruppen fra 3 år til barnets skolestart, der ikke er optaget i et dagtilbud

Redigeret - maj 2021

Fagcenter Børn, Læring og Uddannelse